

ՕՐԱԳԻՐ

20 ԳՐԵ

Կ. ՊՕԼՍՈՅ

ԳՐԵ 20

Զ. ՏԱՐԻ 12 ՐԷՃԷՊ 1292 ԽԸՏՐԼԼԷ 2 101 ՈՒՐԱՍԹ. 1 ՕԴՈՍՏՈՈ 1873 Ն. Տ. 13 ՕԴՈՍՏՈՈ ԵՒԻ 1599

Ա.ԶԳԱՅԻՆ

ՄԱՆՁԵՍԹՐԻ

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵՈՆ ՎՐԱՅ

ԳԱՆԻ ՄԸ ԽՕՍԲ

(Շար. տես թիւ 1597)

ՆՈՐԱԶԵԻՈՒԹԻՒՆ

Զարմանալի արարածներ են կարծես Մանչէսթրի Հայերը: Քրիստոնէութեան առաջին դարերուն մէջ թէպէտ ունեցեր է մեր ազգը Լուսաւորիչներ, Մեծն Ներսէսներ, և ոսոնց նման օրէնքներ հայրապետներ, որոցմէ հաստատեալ ու կարգեալ արարողութեանց և ծէսերու կը հետևինք մինչև դարդ, սակայն այն ատենէն մինչև այս օրերս ոչ եկեղեցական և ոչ աշխարհական դասէն նորաձևութիւն մը չէ իրաւունքած կամ մտած մեր եկեղեցական արարողութեանց և ծէսերուն մէջը, և եթէ փոփոխութիւն մ'ալ կար այն ալ ամենափոքր և խիստ աննշան բան մը եղած ըլլալու է:

Իսկ Մանչէսթրի մէջ այժմ անանկ հայեր կը գտնուին, որ առանց եկեղեցական կարգաց ուղիանոնաց ամենափոքր հմտութիւն մ'իսկուհենալու, իրենց օտարասիրական եռանդեանն ու փափաքանցը հետևելով, եկեղեցական քաջ օրէնքէտ և հեղինակութիւն մը կուղեն հանդիսանալ: Ո՞րք կ'աշխատին որ եկեղեցւոյ աստիճանները Ս. Սեղանին վրայէն վերցնեն. ոմանք ալ կուղեն որ աշտանակով մօմեր չը գտնուին ու չը վառուին սեղանին վրայ, այլք կառաջարկեն որ վարդապետը կամ քահանայն Ս. Պատարագ մատուցած ատեն, իւր այն դարաւոր և նուիրական զգեստները չը հագնին, ո՛չ ալ հօգաթափ գործածէ, ինչու որ անգղիական եկեղեցւոյ պարզութենէն հեռի է շէղեր:

Արդարեւ. . . Խմագիր, այս տեսակ անմիտ և ծիծաղելի առաջարկութիւն ընողներ ձեր կողմերն, այսինքն Պօլսոյ մէջ ալ պատշաճ չեն, ինչպէս կը

է՛ք, բայց ձեր այդ ինքնակոչ վերանորոգիչ հայերուն ձայներն անլսելի, անկարևոր, և ձայն բարբառոյ յանապատի մնալէն զատ, սա՛ տարբերութիւնը կայ որ Մանչէսթրի հայ դպրութեանութեան թիւը ձերինն հետ բաղդատելով, հոս համեմատաբար աւելի շատ կը համարուին իրենց խելքերնուն հաւնող այս եկեղեցական բարեկարգիչներն:

Եւ դէռ այս չափով ալ չեն բաւականանար, այլ ուրիշ մէկը կուզէ և կը պնդէ որ եկեղեցական ժամասացութիւնը աւելի ցած ձայնով կարդացուի, թէպէտ ինքն իւր այդ առաջարկութիւնը պաշտպանած ատեն՝ ամենէն աւելի բարձրաձայն կը պօռայ:

Բարեպաշտօն Հայ տիկին մը արծաթեղէն կանթեղ մը յիշատակ կ'ընէ եկեղեցւոյն, և Պօլսէն Մանչէսթրի կը դրկէ: Այս կանթեղը հազիւ թէ քիչ մ'ատեն կ'ախուսած կը մնայ եկեղեցւոյն մէջ, որ մ'ալ անմիջապէս վար կ'առնեն զայն, որպէս թէ մեծ բարեկարգութիւն մ'ըրած ըլլալու համար:

Բազմահմուտ օրէնքէտ մ'ալ Ս. Պատարագի ատեն ուղջն տալ և առնելն, ըստ իւր կարծեաց, աւելորդ բան մը համարելով, ողջոյն առնել ու տալը կը դադարեցնէ, և որ քիչ շատ ալ իրեն հետևողներ կ'ունենայ, որպէս թէ Անգղիացիք այս տեսակ արարողութեանց վրայ կը խնդան եղեր, մինչդեռ ընդհակառակն, և սոսոյզն ըսելու համար, անգղիական ազգը որքան կը յարգէ իւր եկեղեցին, նոյնքան և յարգելի կը բռնէ ուրիշ ազգաց եկեղեցիներուն սովորութիւններն, ինչ որ ալ եղած ըլլան:

Վերջապէս Մանչէսթրի մեր հայերուն միտքը նորաձևութեան և օտարամոլութեան ակտէն այնքան սաստիկ բռնուած ու պաշարուած է, որ այս քանով ալ գոհ չ'ըլլալով, երբ տեղւոյն Հայ առաջնորդ վարդապետը կամ քահանայն փոխուի, ու տեղը նոր մը գալու ըլլայ, ասոնք իսկոյն շուրջը առնելով, ամեն ճիգերնին կը թափեն որ ա-

ռաջնորդը իրենց կարծեաց կաղապարին մէջը ձուլեն, համոզելով նախ զինքը, որ իր ազգային եկեղեցական յատուկ զգեստներն հանէ, և եւրոպական ձևով հագուի, որպէս թէ մեր ազգային եկեղեցականաց յատուկ համազգեստը իրենց ամօթ կամ անպատուութիւն բերելու հանդամանք մ'ունեցած ըլլար, մինչդեռ Յունաց եկեղեցականներն թէ՛ Գերմանիոյ և թէ՛ Անգղիոյ, Լոնտոնի, Մանչէսթրի և Լիվերքուլի մէջ իրենց ազգային կրօնական հանդերձովը կը շրջին, առանց այս բանն իրենց ամօթ համարելու:

Ի մի բան, Մանչէսթրի ազգայնաց մէկ մասը կ'ուզէ և կ'աշխատի որ դարերէ ի վեր մեր կրօնական ու եկեղեցական արարողութիւններն ու ծէսերը, որք մինչև ցարդ անեղծ և անփոփոխ մնացած են, անգղիական ձևերու վերածէ:

Ի՞նչ անյատակ գողափար, ինչքան խղճալի անմտութիւն, ի՞նչ զուր ջանք, և ի՞նչ ապարդիւն վատտակ:

Անցեալները տղայ մը դատ բացած էր ոստիկանութեան դուռը Հիւանդանոցի պաշտօնակալաց ոմանց (դէմ, թէ զի) քը չարաչար ծեծած էին Հիւանդանոցի մէջ: Այս դատը ազգային յարկի մը վերաբերելուն տեսութեամբ առաջները չուզուեցաւ ամբաստանեալ պաշտօնեայն ոստիկանութեան դուռը զրկուիլ, բայց վերջապէս զրկուեցաւ և ամբաստանողը անիրաւ վճռուեցաւ չը կարենալով հաստատել իր ամբաստանութիւնը, և այսպէս այս հաշիւը դոցուեցաւ: Սակայն միթէ ասկէ ի՛րաւն օգուտ քաղելու էր թէ ի՛չարն. — անցեալ օր Պատրիարքարանը մեր տեսած մէկ տեսարանը կը հաստատէ թէ այդ դատին մէջ յաղթող ելնելն ի՛չարն մեկնուած է, որպէս թէ Հիւանդանոցի մէջ ազատ եղած ըլլանք ուզած, նուա չափ մարդ ծեծել:

Պատմենք:

Ժամը 9 ի միջոցն էր Հիւանդանոցի

պաշտօնեանէն մին պօռնով կիջնէր Պատրիարքարանի վերի սրահէն և դուռն ելնել կաճապայէր . ետեւէն հասան 10-20 մարդիկ և համոզելով զայն ներս առին , որ ատեն մարդը — ինչ ընեմ , կը պօռնար , եթէ Այգ . վարչութեան բողոքեմ կը վաճառեն , ուստի Բ . Դուռն պիտի բողոքեմ և արդարութիւն պահանջեմ . — Հարցուցինք իմանալու համար թէ՛ ինչ է մարդուն բողոքը , և իմացանք թէ մարդը անցեալ կիրակի օր Հիւանդանոցի մէջ ծեծուեր է և ատոր համար բողոքելու եկեր է վարչութեան , և ոգիտէ ինչ կերպ վարուեր է որ վարչութիւնը զայն դուռն հանել հրամայեր է . այս դէպքին մէջ վարչութիւնը զայն դուռն հանել հրամայելու էր թէ չէր , մեր ըսելիքն այդ չէ , այլ սա է թէ՛ ծեծը աշխարհէս վերցած ըլլալովը՝ բոլորովին անհերքելի է որ մեր Հիւանդանոցի մէջ տիրող դրութիւն ըլլայ . արդէն մեր Հիւանդանոցի ներքին վիճակը քաղաքականօրէն խիստ փափուկ է . վասն զի մինչդեռ 1863ի վերաքննիչ յանձնաժողովը իր խմբագրած Սահմանադրութեանը Հիւանդանոցի գլխոյն մէջ՝ հոն անառականոց մը դրաւ , Ալի բաշա սրբազագրեց այդ կէտը , ըսելով թէ անառակը պատճել տէրութեան գործն է , և հիւանդանոց կոչուած յարկին մէջ անառականոց չը կրնոր ըլլալ , որու հակառակը մեք տակաւին անառակ կին և տղայ հոն կը զրկենք զգաստութեան համար , և եթէ դոյս կը նենք հակառակ տէրութեան վաւերացեալ մեր Սահմանադրութեան , դոնէ այնպէս վարուինք՝ ատենց հետ , որ բարբարոսութիւն մը բրած չըլլանք և գանգատանաց տեղի չը տանք , ուր մնաց որ պաշտօնակալ մարդիկ բռնենք ծեծենք , աօր ընաւ ներքին չէ . որու վրայ ազգային վարչութեան ուշադրութիւնը հրաւիրելով այս մասին ազդու հրամաններ տալուն կ'սպասենք :

Բ . Դուռն այս շաբթու դիր մը հասաւ Պատրիարքարան ծանուցանելով թէ՛ Աղթամարայ խաչատուր սրբազանը իր յաջորդին սպանմանը մեղսակից կամ կասկածելի չը ճանչէր , այլ բոլորովին անպարտ կ'ընդունի . կը մնայ ուրեմն հիմայ վերջէն յարուցուած 300 ոսկոյ խնդիրը . կերեկի թէ այս խնդրոյն մէջ ալ պիտի արդարացնեն զայն , բարիք մը գործած ըլլալու փափաքանօք գործիք եղած է ըսելով :

Ա. Զ. Դ

Առ Մեծ . բաժանորդս Ներսիսեան Սանուց Ընկերութեան խառնուրդի Դիւանս կը փութայ Ընդհ. ժողովոյ վերջին նիստին մէջ տրուած որոշման համեմատ հրաւիրել զՄեծ . բաժանորդս որ յառաջիկայ Օգոստ. 3 կիրակէ օրը առաւօտեան ժամը 3ին բարեհաճին

ներկայանալ խառնուրդի Ս . Ներսիսեան վարժարանը , ուր պիտի գումարի Ժողովոյն Զ . նիստը և վերջնութեւն նստին մէջ տրուած որոշմանց դէմ քսան բաժանորդաց մատուցած բողոքին նկատմամբ արդէն բացուած վիճաբանութիւնը պիտի շարունակուի :

Դիւան Ընդհանուր ժողովոյ Ատենադպիր Ատենապետ Ն . Մ . Թիւ պնտճեհ . Ա . Ալթուն Տիւրքի 25 յուլիս 1875 ՚ի խառնուրդ

ՀԱՅԱԳՐԱՆՈՒՐԳ

ԱՆՍՏՐԻԱ-ՀԱՅԱՍՏԱՆԻԱ

Վիէննա 11 օգոստ. Պորսային մէջ օրն ամբողջ անստուգութիւն մը կը տրեւէր . իսկ գոցուելու պահուն գինեւր թուլցան և անկման մէջ են :

Անտրապի կոմսը ստեպ տեսակցութիւններ ընելու վրայ է Գերմանիոյ և Ռուսիոյ դեսպանացը հետ : Ո՛չ կայսրը և ո՛չ Անտրապի կոմսը առ այժմ Վիէննայէն չը պիտի մեկնին :

Հետեւեալագորաց ուրիշ գունդ մ'ալ ճանրայ ելաւ դէպ ՚ի Դաղմատիա , ուր արդէն երեք գունդ հետեւեալ և վաշտ մը որսորդ գործ կը գտնուին սահմանագլուխը հսկելու համար :

Հիւսէյին Ալի բաշայ , որ կիրակի օր քաղաքս հասաւ , վաղը կը մեկնի ասկից երթալ իւր պաշտօնն ստանձնել :

Բէշթա 10 օգոստ .

Ներկայ տարւոյն երրորդ եռամսեայ հասոյթը՝ նախորդ տարուան նոյն ժամանակին հասոյթի գումարէն 2 1/2 միլիոն աւելի է . մինչդեռ ծախքն ալ այնքան նուազ եղած է :

ԱՆԴՂԻԱ

Լոնտրա 11 օգոստ Օսմանեան արժէթղթոց նկատմամբ Պորսային մէջ անստուգութիւն մը կը տրեւէ :

ՍՊԱՆԻԱ

Մատրիտ 10 օգոստ. Մարթիէզ Գամբոզ դորապետը Սէօ իւրժէի դէմ յարձակումն սկսեց :

Հանտէյ 10 օգոստ .

Էրնանի քաղաքէն ներս , քաղաք եանց դիմադրութեան հակառակ , երէկ պաշար մտցուցին :

Մատրիտ 11 օգոստ .

Միլանտայէն կը ծանուցանեն թէ Մաքսիմիլիան Դորախուսը , առանց ընդդիմութեան Ալէկրիա և Սալվաթիէրա քաղաքները գրաւեր է :

Տօն Գարլոս Վիլլալէալ քաղաքը մտաւ :

ՄԻԱՅԵԱՆ-ՆԱՀԱՆԳԻ

Ուօլիսկի ըն 11 օգոստ

Կառավարութիւնը հրաման ըրաւ Հարթֆորթ պատերազմական շոգենաւուն որ Թարապուս երթայ ամերիկեան հիւպատոսին դէմ եղած նախա-

տական դէպքին վրայօք քննութիւն մը բանալու :

ԲՈՒՄԱՆԻԱ

Պուքրէշ 11 օգոստ .

Նոր երկաթուղեաց շինութեանը վերաբերեալ օրէնքը հրատարակուեցաւ , որոյ համար կառավարութիւնը , տարին 0/0 ին 7 տոկոսով , 42 1/2 միլիոն ֆլէրանքի փոխառութիւն մը պիտի ընէ :

ՆԵՐՔԻՆ

Տեղական մամուլն հետզհետէ բանալ կ'սկսի բերանը Հերսէքովինի գործոց նըկոտամբ դորմէ ՚ի սկզբան բացարձակ լուծիւնմը պահելով , հաղիւթէ նշանաքի և անդգալիակնարկներով բան մը հասկըցնելու կը համարձակէր , և մինչդեռ օտար երկիրներու թերթերն Հերսէքովինի մէջ « ապստամբաց և յեղափոխութեան » խօսքեր կ'ընէին , ասդին տեղական թերթերուն մէջ հաղիւթէ « տժգոհութիւն և խռովութիւն » ելած ըլլալու նման խօսքեր կը տեսնուէր , և այս զգուշաւորութիւնն , որ մինչև ցարդիւր պատճառն ունէր հարկաւ , կ'երեկ թէ այլ ևս իրաւունք մը չ'ունի պահուելու , երբ մեր երկրէն ներս մտած օտան թերթերն կարելի եղածին չափ ստոյգ և հաւաստի տեղեկութիւններ բերելով կը հասցնեն մեզ :

Այս տեղեկութիւններէն կը տեսնուի թէ , Հերսէքովինի ապստամբութիւնը վճռական զոպում մը չը տեսնելով ցարդ , իսկոյն տարածուեր , և մինչդեռ առջի բերան 160 հոգիէն վեր չէր ելած թիւը , այսօր 10-12 հազար հոգւոյ հասած է , այլ և այլ ազգէ բաղկացեալ , մեծ մասը Տալմաթներէն , որք զաղտագողի անցնելով աւստրիական սահմանագլուխը , եկեր ապստամբաց հետ միացեր են , և որոց առաջը կ'երեկ թէ չ'է առնուած Աւստրիական կառավարութեան կողմանէ , մէկ մէկ մաս ալ Սերվիայիներն ու Գարատաղցիները կը կազմեն , հետեւին հրազէններ և պատերազմական մթերք բերելով , մանաւանդ ապստամբաց օգնելու համար Զէյթինէյի ժողովրդեան մէջ այն աստիճան եռանդ ու բորբոք մը տեսնուիլ սկսեր է որ , Գարատաղի իշխանը մեծ ներդրութիւն կը կրէ իւր ժողովուրդը ապստամբաց օգնելէն արգիլելու , և դարձեալ չը յաջողի եղեր : Կը վախցուի թէ Սերվիոյ և Աւստրիոյ մէջ ալ , որոնք տակաւին լաւ յարաբերութեան մէջ են Բ . Դրան հետ , միեւնոյն յուղմունքը պատահի , ինչպէս ի Գարատաղ , և այն ատեն իրենք ալ անկարող ձեւան իրենց յուղեալ ժողովուրդներն զսպելու , ինչպէս արդէն ալ սկսած է տեղի ունենալ , առանց իրենց կառավարութեան անսալու : Հէրսէքովինի ապստամբաց օգնութեան գիւմելով :

Այս պարագայներուն առաջը Բ .

Դուռը ինչ վճարական բան մ'որ կարող է ընել, հիմա և այս միջոցին կրնայ ընել զայդ, և այս վճարական միջոցն ալ ուրիշ բան չը կրնար լինել, բայց եթէ խաղաղասէր ընթացքն 'ի բաց թողլով, ամեն բան, ինչքան դրամ ու մարդ որ պէտք է, աչքն առնելով, ընդհանուր շարժմամբ ինչ որ ալ լինի սոյն ապրտամբութիւնը զպելու ձեռնարկել, վառն զի ալ ևս ասկէ ետքը հայրասէր և խաղաղական ընթացք մը բռնել կենալը մէկ կողմէն իւր հեղինակութիւնը տկարացնել, և միւս կողմէն ապստամբութեան ոգին զօրացնել ու քաջալերել կը նշանակէ, կամ այնպէս կը մեկնուի:

Հասարակաց կրթութեան պաշտօնեայ ճէվտէթ բաշայ, կ'ըսէ տաճկերէն թերթ մը, մտադիր է եղբր իւր յիշեալ պաշտօնին մէջ, տաճկերէն լեզուաւ գրագիրտական և ուսումնական նիւթերու յատկացեալ թերթ մը հրատարակել:

— Իսկիւտարի կառավարիչ և Սէ. իմիէի զօրանոցին հրամանատար Ֆաղլը բաշայ, Հէրսէքօվիի զօրաբաժնին հըրամանատար անուանած լինելով, նորա բացակայութեան միջոցին իւր տեղը իսկիւտարի ուղղադատ ատենին նախագահ Հճի. Թէվիթիք էֆ. նոյն վիճակին կառավարչութիւնը, և թնդանօթաձիգ բռնակէն Լիվա Հիւանի բաշայ ալ՝ Սէլիմիէի զօրանոցին հրամանատարութիւնը փոխանորդաբար վարելու կոչուեցան:

Ֆաղլը բաշայ այսօր կամ վաղը ճանբայ կել է մարաքաղաքէս Մէրիք անուն պատերազմական ուղեւոր կրկնաշարկ շոգենաւով, որ պատրաստ կը կենայ պէտք եղած պատերազմական միջոցն ու պաշարն առնելուն անմիջապէս դէպ Անդիվարի նաւահանգիստը մեկնելու:

— Այս երեքշաբթի օրուան թերթի միջոցով տեղական լրագրաց հետ մեք ևս մասնաւոր ազգերէ առնելով, ծանուցինք թէ արքունի ճարտարապետ Պալեան վսեմ. Սարգիս պէյ նոյն առաւօտուն ուղեկցութեամբ իւր մարդոցը դէպ իզմիտ պիտի մեկնէր էնկիւրիի շինուելիք երկաթուղոյ գծին մէկ քանի կողմացը վրայ քննութիւն մ'ընելու: Սակայն կ'իմանամք թէ Ն. Վլ. սեմաթիւնը անձնական տկարութիւն մ'առնելով, իւր այդ ուղեւորութիւնն առ այժմ քանի մ'օր ետ է թողեր:

— Ռուսաց դեսպան իկնթիւզ զօրապետն իւր տիկնոջն հետ այս երեքշաբթի օր Օտէսայէն շոգենաւ նստեր է ուղղակի մայրաքաղաքս գալու, ուր հաւանական է թէ երեկ երեկոյ ուշ ատեն հասած ըլլալու է:

— Բարիզի նորընտիր դեսպան Խալի Շէրիֆ բաշայի մայրաքաղաքէս մեկնելը ետ մնացեր է կրտսի:

— Իբրև ստոյգ կը հաւատեն թէ

եզիպտոսի խտիվը վերստին պատրաստութիւն կը տեսնէ կ. Պօլիս գալու:

— Անցեալներն Անդղիոյ դեսպանաւանան Սիթիօր շոգենաւուն նաւատի. ներէն Անդղիացի պատանի մը Պէօյիւք տէրէն թարապիս տարած ատենին հետը վարագաբար վարող երկու զապութիւններէն մին 10, և միւսը 8 տարուան շղթայակալ բանտարկութեան դատապարտուեր են:

— Երէկ առաւօտ Սելանիկէն մայրաքաղաքս հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ առջի աւուր երեկոյին յիշեալ քաղաքը հրդեհ մը պատահելով հեռագրական բոլոր գծերն ալ խզեր են, սակայն անմիջապէս նորոգելու սկսելով, 3 ժամէն վերջը վալօնայի ճանքով եղած հեռագրական հաղորդակցութիւնը վերստին հաստատուեր է:

ՖՐԱՆՄԱՍՕՆՈՒԹԻՒՆ

Մասնականաց կրօնական համոզումը. — Բարոյական զգացումը. — և Ընկերական ընթացքն ու նպատակը:

(Շաբ. տես թիւ 1896)

«Յաւալի բան, որ շատ լրջամիտ մարդիկ ալ այս երդումն ըրած են, բայց ինչպէս կը խաբուին, աս է զգամանալին: Այսօր տասն, քսան, երեսուն տարուան ակնկալութենէ վերջը ինչ կը մտածէ արդեօք ընկերացող եղբայրը իւր սրտին մէջ. ինչ բարիք ըրած են աշխարհի և բուն՝ իսկ իրենց ինչ ըրած են:

«Յայտնի է՝ որ աշխարհի մէջ սկիզբէն 'ի վեր երևան եկած գաղտնի ընկերութեանց մէջ՝ ինչ որ եղած է՝ նոյնը կ'ըլլայ Մասօնութեան մէջ ալ: Վերջին դարու գիտնականներէն մէկը հին ժամանակի գաղտնի ընկերութեանց վրայ խօսելով՝ ինքնիրեն կը հարցունէ՝ թէ քոյի տակ ծածկուած վարդապետութիւններն ինչ կրնան ըլլալ, և պատասխան կուտայ՝ թէ—ասոնց մէջ դատարարութիւն չի կար, ալ կարգ մը միայն: և այս կարգ բառն ալ քանի մը հոգի հնարած կ'ըլլային, և դարուն աղբեցր թեանը կը հնազանդէին մարդկային անհաստատ փոփոխութեանց հետ փոփոխութիւնը: —

«Յակայն չեմ կարծեր՝ որ հին ժամանակի գաղտնի ընկերութեանց մէջ քաղաքականութիւն և գործնական կենք խառնուած ըլլար: Արդի ժամանակի ընկերութեանց մէջ՝ ուր վարդապետութիւնը աւելի գործնականի վրայ կը կախին, այնպէս չէ. շարունակ քաղաքականութեան հետ կը մըրցին, և գործնական կենքի այնչափ մօտ են, որ չեն կրնար չխառնուիլ քաղաքականութեան: Գաղտնի ընկերութիւնը գաղափար չէ, գաղտնիք ալ չէ,

ալ գործիք:

«Մասօնութիւնն առջի բերան ոչ այնչափ կարևոր գաղտնիքներ միայն կը հաղորդէ իւր անդամոց, կարևորագոյն գաղտնիքները խիստ փոքրաթիւ անդամոց վերապահեալ է գիտն. լը. Հետզհետէ որչափ կարգերը վերանան, այնչափ գաղտնիքները կը բացօղին. առաջին դասու եղբայրներուն յանձնըռած ամենէն մեծ գաղտնիքը՝ Բ. դասու եղբայրը հնազանդել է, և երկրորդաց մեծ գաղտնիքն ալ՝ երրորդաց հնազանդել է, և այսպէս հետզհետէ: Աստիճանները յանձնուս կը բազմապատկուին, որպէս զի հասարակ անդամոց և զանոնք կառավարող անանուն առաջնութեան մէջ մեծ անջրպետ մը կենայ:

«Եթիւ սրբարանը՝ որուն դռները շատ երկայն փորձերէ ետքը կրնայ բացուիլ անդամակցող ընկերին առջև, լաբիրինդոս մ'է, ուր մեծ գաղտնիքը, այն է անանուն իշխանութիւնը պտհուած է, որ զաւանան կը կառավարէ, և ոչ մէկը գիտէ ո'վ ըլլ'ու: Գաղտնի և քաղաքական՝ որ այս դարու սկիզբները իտալիոյ մէջ կազմուեցաւ, դաս առ դաս բաժանուեցան ունի: Ստորին բաժանումն իւր վրայ դրուած գաղտնիքը միայն գիտէ, իրմէ վեր կարգինը չը գիտէր, կամ այսպէս ըսենք, Գաղտնիքի ընկերութիւնը բանակ մ'է, ուր զինուոր իւր տանապիտը կը ճանչնայ, բայց իւր հարկաւորապետը, գնդապետն և թագաւորը չի ճանչնար: Հարկաւոր է այսպէս ըլլալ. որովհետեւ եթէ հասարակ ժողովուրդն իւր թագաւորն և անոր ընկիւքը գիտնայ՝ գուցէ յեղափոխութիւն կը հանէ և թագաւորը գահէն վարկիջելուն: Հիմոյ կրնաս մտածել՝ թէ ինչ կրնայ ըլլալ այս անանուն և հետեւապէս տնայատարանատու իշխանութիւնը՝ որ հազարաւոր կամաւորականներ ունի այնչափ հնազանդ, նոր բնաւ զինքը չեն կրնար քննադատել, և առաջ իրենց անունը, պաշտօնը, և զիրենք զրկողն յայտնելու, զիրար ճանչնալու քանի մը յատուկ նշաններու շնորհիւ հազարաւոր եղբայրներէ ընդունելութիւն կը գտնեն, և նաև կրնայ ալ ըլլալ՝ որ բնաւ համ. կրութիւն մը չունենան իրարու, բայց դարձեալ պարտաւոր են զիրար մեծարել. այս կերպով շատ պարկեշտ մարդիկ և բարիքաղաքացիք գործիք կ'ըլլան Մասօնութեան յեղափոխական մեքենայու թեանց:

Շարունակելի

Ի Լ Ա Ն

Մահքէմէի թիճարէթ պահրիէ ընէ. սի սապըք իղզէթլու Րիֆ օթ պէյ պատէզին հէր նէվի տավայէ տայրը իսթի. տա վէ լայիհա վէ մուքապէնամէ վէ

վորթէսթօ վէ սէքէսթօ միսիլու
էվրաք եազմաք վէ թիւրքէտէն ֆր-
րանսըզճայա վէ եախօտ ֆրանսըզճո-
տան թիւրքէտէն թէրճիւմէ իթմէք վէ
շայանը քոպուկ կէօրտիւկիւ ւափալէրէ
վէքէալէթ իթմէք իւզրէ քարարալ-
տըրմըշ օլտուղուտան, րազպէթ իտէն
էսհապը մէսալիհ իշպու ամրօտոտուն
իքիճի ճիւմա իրթէօի կիւ իւնտէն ի-
թիպարէն կիւնտիւզլէրի ալաթուրքա
սաաթ 7 է քատար Պհճէ գարուստա
Համիտիէ ճատտէսինտէ 10 իւմէրօլու
էֆէնտիի մուսիլէհին սաքին օլտուղը
խանէլէ միւրաճաաթ օլուճմալը իլթար
օլուճուր :

Վերոյիշեալ էֆէնտին առկից յառաջ
Մէրթիֆի ժողովոյն առաջին քորտու-
ղար, յետոյ վախճաեալ ֆուտտ բա-
շայի հետ Արաբիա երթալով թահրի-
րաթի առաջին քարտուղար, ետքէն ալ
արա. գործ. պաշտօնատան թարգմա-
նութեան գրասենեակը 12 տարի առա-
ջին քարտուղարի, առկից յետոյ թի-
ճարէթի երրորդ գատարանին նախա-
գահութեան, վերջն ալ 13 տարի շա-
րունակ դարձեալ թիճարէթի ծովային
դատարանին նախագահութեան պաշ-
տօններու մէջ գտնուած ըլլալով, յի-
եալ էֆէնտին բոլոր այս վարած մե-
ծամեծ պաշտօններն և ասոնց մէջ ըս-
տացած փորձառութիւնն ու հմուտ-
թիւնը իւր այժմու ընտրած ասպարի-
զին մէջ ստանալիք յաջողութիւնը ա-
պահովելու բաւական մեծ երաշխաւո-
րութիւն մ'են :

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՆԻՐՈՅ

Ղալաթիա 31 Յուլիս

ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏՆԱՐԺԵԹՆԻՐՈՅ

Նախորդ երկկողին գոցուած	43	34
Առաւօտուն բաց	44	1
Բարձր գին	44	5
Կէս օր	43	38
Բումէլի Մըթ.	Ֆր.	122 1/4
Փոխաւ.	73 ի	Ֆր. 158 . 50
Փոխաւ.	69 ի	272 .
"	65 ի	318
"	63	336
Սօրիէթէ ժէնէրալ	Լ. Ս	7
Գոնճաառում 1872 ի	"	79 9 1/2
Սօրիէթէ Օթօման	"	5 3
Քանք ալ ֆօնաթ.	"	6 10
Գրեաթ ժէնէրալ	Լ. Ս.	9 25
Թրամվէյ	"	3 10
Բըբօր	"	6 1/2 7 բարա
Նշանագիւղ	"	8-9
Փոխիլգըրիլ անտ եաւա	"	110 7/8
Բարիլ	"	22 . 85

ՏՕԲԹԵՕՐ Կ. ՃԵՐԱՀԵԱՆ

Իւր բժշկական արուեստին ուսումը
Բարիզի մէջ առած և բժշկութեան
վկայական ստացած ըլլալով, այժմ
մայրաքաղաքս հասած և իւր բնակու-
թիւնը հաստատած է Օրի Պէշլէթալ,
ուր թրամվէյի կայարանին դէմը յատ-
կապէս վարձած սենեակներուն մէջ
պատրաստ է ամէն առաւօտ ժամը 11-ն
մինչև 3, ամէն տեսակ հիւանդու-
թեանց համար, ճրի հիւանդ ընդու-
նիլ, Յէն վերջը իրեն ներկայացող հի-
ւանդներն այցելագնով նայելու պայ-
ման ու : Ներքին հիւանդութիւններէն
գատ, Ֆրէնկիի և այլ այս տեսակ
ախտերու դարմանին համար ալ ժա-
նաւորապէս աշխատած ըլլալով, այդ
հիւանդութիւնէն բռնուող ախտաւոր-
ներն ալ կրնան ամենայն վստահու-
թեամբ առ ինքն ներկայանալ :

ՏՕԲԹԵՕՐ Բ. ՄԻՆԷՃԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել ար-
դոյ հասարակութեան որ իւր բնա-
կութիւնը հաստատած է իւսկիւ-
տար, Սելամսըզ, Ուզուն քաղաք-
ըմ ճատտէօի թիւ 20 տունը,
ուր պատրաստ է ամէն ուրբաթ
օր ժամը 3-էն մինչև 6 ճրի հիւանդ
ընդունել :

Օգոստ 18

ՇԱՏ ԱԺԱՆ ԿԱՐԻ ԴՈՐԾԻՔՆԵՐ

Ս. Մ. Մինասեան և Ընկերք կը
ծանուցանեն արգոյ հասարակութեան,
որ ձեռքերին գտնուած չորս հարիւ-
րէն աւելի զանազան կարի գործիքներ
աս ամառուան եղանակին բոլորն ալ
ծախելու համար սովորական գիններէն
շատ աժան պիտի տան. գործիքներուն
տեսակներն են.

«Լիթըլ վանձեր» — Երկու թելով ան-
քակ կար կարող ձեռքով կը գործէ,
ընտանեաց խիստ յարմար ու գինը ե-
րեք լիւրայ է :

«Սինկեր» — «Ֆալիլի» — կոչուած
ոտքով կը գործէ — երկու թելով անքակ
կար կարող — ընտանեաց և դուրսի կար
կարողներու խիստ յարմար, գինը խիստ
աժան :

«Սինկեր» — Միջին — աւելի զօրաւոր-
դուրսի կար կարողներու համար մէկ
հատիկ գործիք է, գինը սովորականէն
վար :

«Սինկեր» — թիւ 2 — մեծ և զօրաւոր
գործիք մ'է երկաթէ պատուանդան
ուրի, երկու թելով անքակ կար կը կա-
րէ. քաղիւր, չուխա և այլ ամէն տե-
սակ թանձր կտաններ կարելու համար
մէկ հատիկ է, ամէն հաստութեամբ

կաշի շատ գիւրութեամբ կը կարէ, որով
կօշկակարներու համար ուրիշ գործիք-
ներէ աւելի պիտանի է. գինը խիստ
աժան :

«Հաու» — թիւ 1 — ոտքով գործելու
և երկու թելով անքակ պատուանդան
ամեն տեսակ կար կը կարէ հետը զա-
նազան մար գործիքներ ունենալով ըն-
տանեաց համար խիստ պիտանի ու գինը
նը շափաղանց աժան է :

«Հաու» — թիւ 3 — մեծ և զօրաւոր
գործիք դերձակներու և կօշկակարնե-
րու անհրաժեշտ և գինը ուրիշ տեղ-
ծախուածէն աւելի աժան է :

«Էլիաս Հաու» — թիւ 3 — մեծ և զօ-
րաւոր գործիք-դերձակներու և կօշ-
կակարներու շատ յարմար — շատ աժան
կը ծախուի Ղալաթիա Մինասեանի մա-
ղաղան :

Ամէն ջանք և միջոց 'ի գործ պիտի
դուրի յաճախորդները գոհ ընելու — ձը-
րի գոս կը արուի — գիններէն մեծ զեղջ
պիտի ըլլայ — ասեղ և ուրիշ պէտք ե-
ղած բաները խիստ աժան և բոլոր վե-
րոյիշեալները կը ծախուին Ղալաթիա
Եէնի ճամիին գուռը Մինասեանի Ամե-
րիկեան վաճառատանը մէջ :

Ամառուան համար բարակ ֆանէլա
ազնիւ շապիկներ շատ աժան գներով
կը ծախուին Ամերիկեան վաճառատու-
նը :

Սեպտ. 20

ԱԼՔՕՕԼ ՎԷ ՊԻՐԱ

Օ Տ Է Ս Ա Տ Ա

ՇԻՐԵԹԸ ՍԱՆԱՑԻՒՆ ՎԷ ԹԻՒՃԱՐԻՅԷ

Միւսիւ Զարէզ վալթուք,
Շիրքէթը մէղքերըն թէքմիլ թուր-
քիա իշին եալլընը Աճէթօմու օ-
լուպ, իշին իտէր քեաֆֆէի թիւճ-
ճարարա քի պու տէֆա Ղալա-
թտառ Բէրշէմպէ Բազարընտա Նօ.
30-32 իլէ մարաքքամ պիր մաղա-
ղա տշմըշ տէր վիէննա պիրասը վէ
ԱԼՔՕՕԼ Ֆիրուխթու իշուն :

Շիրքէթը մէղքերը, շիմալիէ
տէկին բիւցամըղտա պուլունմա-
յան պիր պուղհանէ քիւշաղընա
լազըմ օլաճագ քեաֆֆէի մէտա-
րիֆաթը կէօզէ ալարագ, ֆիրուխթ
իթմիլը պիրասընըն թաղէլիդինի
աաքլայապիլմէք իշուն պու տէֆա
միւքէմմէլ պիր պուղհանէ ինչա
իլլէմիշ տիր :

Շիրքէթը մէղքերըն վիէննա
Պիրասընտան շիշէ իլէ տէ սաթըլըր

ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ

Մաղաղաբնտա, պէյաղ մէճիտիէ
22 զըշ. իւզէրէ, պէհէր շիշէնին
ֆիրաթը 3 զըշ. օլարագ, ֆետար . 15

ՏԷՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԻԱՆԱՏՈՒ

ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ